De Moerdijkse ambitie voor de sociale basis:

Samen doen, Samen redzaam en Samen spraak

*Illustratie door Wilma Fransen (concept schets)

Inhoudsopgaven ambitie sociale basis

Voorwoord 3
Hoofdstuk 1: Samenvatting 4
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader 6
Hoofdstuk 3: Wat is de sociale basis? 8
Hoofdstuk 4: Waarom een ambitie voor de sociale basis? 10
Wettelijke taken en afspraken 10
Noodzaak van een transformatie in het sociale domein 10
De maatschappelijke ontwikkelingen met gevolgen op de sociale basis 11
Het belang van onze inwoners 12
De noodzaak van één ambitie als gemeente 12
Hoofdstuk 5: De ambitie voor de sociale basis 13
Onze hoofdambitie: 13
De Deelambities 14
Focus 14
Onze rol binnen de sociale basis 15
Uitgangspunten voor de rol van de gemeente 16
Hoofdstuk 6 Wat vinden onze inwoners? 19
Onze rol in de persoonlijke sociale basis volgens de respondenten 19
Onze rol in de gemeenschappelijke sociale basis volgens de respondenten 21
De staat van de sociale basis 22
Spiegeling, geen feit 22
Hoofdstuk 7 Onze ontwikkelagenda 2025-2030 23
Samen Doen 23
Samen Redzaam 25
Samen Spraak 26
Van ontwikkelagenda naar uitvoering 27
Bijlagen 28

Voorwoord

Omzien naar elkaar. Het belang en de meerwaarde inzien van sociale verbondenheid in wijken en buurten en dat gaan verstevigen. Dat is wat er nodig is om een sociale basis te versterken.

We kunnen ons buigen over taaie vraagstukken zoals het tegengaan van eenzaamheid, kansenongelijkheid, gezondheidsverschillen en nog veel meer maar we moeten vooral beginnen bij het begin. Zoals dat ook 'buiten' gebeurt: Alles begint met het groeten van je buren. Zo komen mensen immers van contact naar connectie.

En precies zo kunnen wij als gemeente in contact komen met onze inwoners om die sociale basis te versterken. Hoe dat moet is echt is geen raketwetenschap; ken elkaar, wees bereikbaar voor elkaar, begrijp wat het werk van die ander inhoudt en of wat die ander drijft om zich in te zetten voor anderen. En, wat kan jij er aan kan toevoegen? Want samenwerken begint bij mensen en wat zij willen en kunnen. Dat moet vervolgens onderdeel worden van het logisch denken en handelen in de wijken en buurten van onze gemeente. Zodat we met elkaar bijdragen aan het fijn kunnen wonen en leven in Moerdijk. Waar we omzien naar elkaar. Zo kunnen we samen de soms complexe vraagstukken in wijken en buurten te lijf gaan. Maar dat begint bij de basis; elkaar kennen, vertrouwen en aanvullen. Ofwel, een sterke sociale basis.

Daarom bieden wij u deze Moerdijkse ambitie op de sociale basis met onze hoofdthema's Samen Doen, Samen redzaam en Samen Spraak aan. Een duidelijke opdracht aan onszelf als gemeente om anders te kijken en te handelen als het gaat over de sociale basis. Het is voor iedereen van grote waarde dat de sociale basis sterk is in onze kernen, wijken en buurten. Aan ons de taak om met onze inwoners aan het roer deze sterk te houden of sterker te gaan maken.

Namens burgemeester en wethouders,

Pauline Joosten
Wethouder Gemeente Moerdijk

Hoofdstuk 1: Samenvatting

De sociale basis:
"Waar mensen zijn en zich tot elkaar verhouden"

Een sterke sociale basis is één van de belangrijke ingrediënten om tot oplossingen te komen bij grote en kleine maatschappelijke vraagstukken en een voorwaarde voor succes voor alles wat we in het belang van inwoners en op basis van onze wettelijke taken, (gaan) doen. Daarbij hebben we te maken met een dilemma: "Wij zijn geen eigenaar van de sociale basis".

De sociale basis is dus geen instrument dat wij opdrachten kunnen geven en kunnen inzetten wanneer wij dat willen. We zijn afhankelijk van de sociale basis en moeten ons ook daar naar gedragen.
Om tot resultaten te komen op al die opgaven waar wij de sociale basis nodig hebben, geeft deze 'Moerdijkse ambitie voor de sociale basis: Samen doen, Samen redzaam en Samen spraak' een opdracht aan onszelf hoe wij ons verhouden tot de sociale basis. Hoe gedragen wij ons en wat mag de sociale basis van ons verwachten? Ook is een ontwikkelagenda opgesteld waarin is opgenomen op welke manier wij de sociale basis (verder) kunnen versterken.

Bij het structureren van 'De Moerdijkse ambitie voor de sociale basis: Samen doen, Samen redzaam en Samen spraak ' is gebruik gemaakt van de onderbouwing en het theoretisch kader uit de landelijke handreiking van Movisie en het Verwey-Jonker instituut 'de sociale basis versterken, investering in de toekomst'[1] De handreiking werkt met een hoofdambitie, deelambities en bouwstenen. Deze zijn vertaald naar de Moerdijkse situatie.

Onze hoofdambitie:

"In de gemeente Moerdijk is er een sterke sociale basis. Dat zorgt voor samenredzaamheid en levendige kernen en wijken. Daar kent men elkaar, is men er voor elkaar en respecteert men elkaar."

Hoewel de handreiking 5 deelambities formuleert leggen wij de focus op drie deelambities die echt bij Moerdijk passen:

1. 'Ontmoeting en erbij horen' (**Samen doen**)
   Om iets te betekenen voor elkaar, moet je elkaar eerst ontmoeten. Om elkaar te ontmoeten zijn activiteiten, initiatieven en plekken nodig. Erbij horen verwijst naar inclusiviteit.

2. 'Ondersteuning, steun en hulp' **(Samen redzaam**)
   Mensen helpen elkaar en steunen elkaar vanuit intrinsieke motivatie. In kleine en grote dingen.

3. 'Eigenaarschap, zeggenschap en eigen regie' **(Samen spraak**)
   De sociale basis is van mensen en gemeenschappen zelf. Zij hebben dus invloed en zeggenschap: over hun eigen leven, over de initiatieven die ze ontplooien, over hun inzet in hun buurt en over hoe de (lokale) overheid zich hiertoe verhoudt.

[1] de sociale basis versterken, investeren in de toekomst. Verandertheorie en bouwstenen voor overheden en maatschappelijke partners'. (oktober 2024).

De laatste deelambitie geeft al goed weer dat de sociale basis van mensen en gemeenschappen zelf is en zij eigenaar zijn. Om duidelijk te maken wat de sociale basis van ons mag verwachten en hoe wij ons gedragen, hebben wij zeven uitgangspunten opgesteld.

1) De sociale basis is een voorwaarde voor succes.
2) De sociale basis is er door de inwoners, de gemeente helpt mee om deze sterker te maken als de inwoner dit wil.
3) Ondersteunen van de sociale basis betekent vanuit de gemeenschap denken en doen.
4) De sociale basis is niet overal hetzelfde en hoeft dat ook niet te zijn.
5) Activiteiten van de gemeente zijn in lijn met de sterkte van de sociale basis.
6) We zijn ons continue bewust van onze rol en hoe deze effectief in te zetten.
7) De sociale basis heeft een eigen tempo en is niet maakbaar.

Voordat we de sociale basis betreden, moeten we eerst bij de eigenaar te rade gaan hoe zij onze rol ziet. Hiervoor hebben we verschillende stappen gezet. Wij hebben een inwonerspeiling gedaan via ons burgerpanel. Omdat een belangrijk deel van de sociale basis zich afspeelt in het verenigingsleven hebben we een vergelijkende peiling gedaan bij 18 verenigingen. Bij de verenigingen hebben we een kwalitatieve verdieping gedaan door middel van een telefonische bespreking van de vragenlijst. Ook zijn we gestart om in twee kernen, op verzoek van deze twee kernen, mee te denken over welke sociale onderwerpen en opgaven voor de gebiedstafels relevant zijn om op te gaan pakken. We zijn dus gaan oefenen om de andere rol van luisterende, aanspreekbare, responsieve en samenwerkende gemeente in de sociale basis vorm te geven.

Zoals eerder is aangegeven gaat het theoretisch kader uit de handreiking van Movisie en het het Verwey-Jonker instituut uit van een hoofdambitie, deelambities en bouwstenen. De deelambities zijn steunend om de hoofdambitie te behalen en op hun beurt zijn de bouwstenen steunend om de deelambities te realiseren. Alles met de versterking van de sociale basis als stip aan de horizon. Na de vertaling van hoofdambities en deelambities naar de Moerdijkse situatie heeft er een schouw op de bouwstenen plaatsgevonden om te achterhalen wat we allemaal al doen. Op basis daarvan hebben we gekeken wat we zeker moeten blijven doen. Maar ook waar nog kansen liggen. Waar nog kansen liggen hebben we overgenomen in een ontwikkelagenda 2025-2030.

We leggen de focus op drie deelambities uit het theoretisch kader. Om deze deelambities voor iedereen begrijpelijk te maken en houden hebben wij deze vertaald in drie Moerdijkse thema's

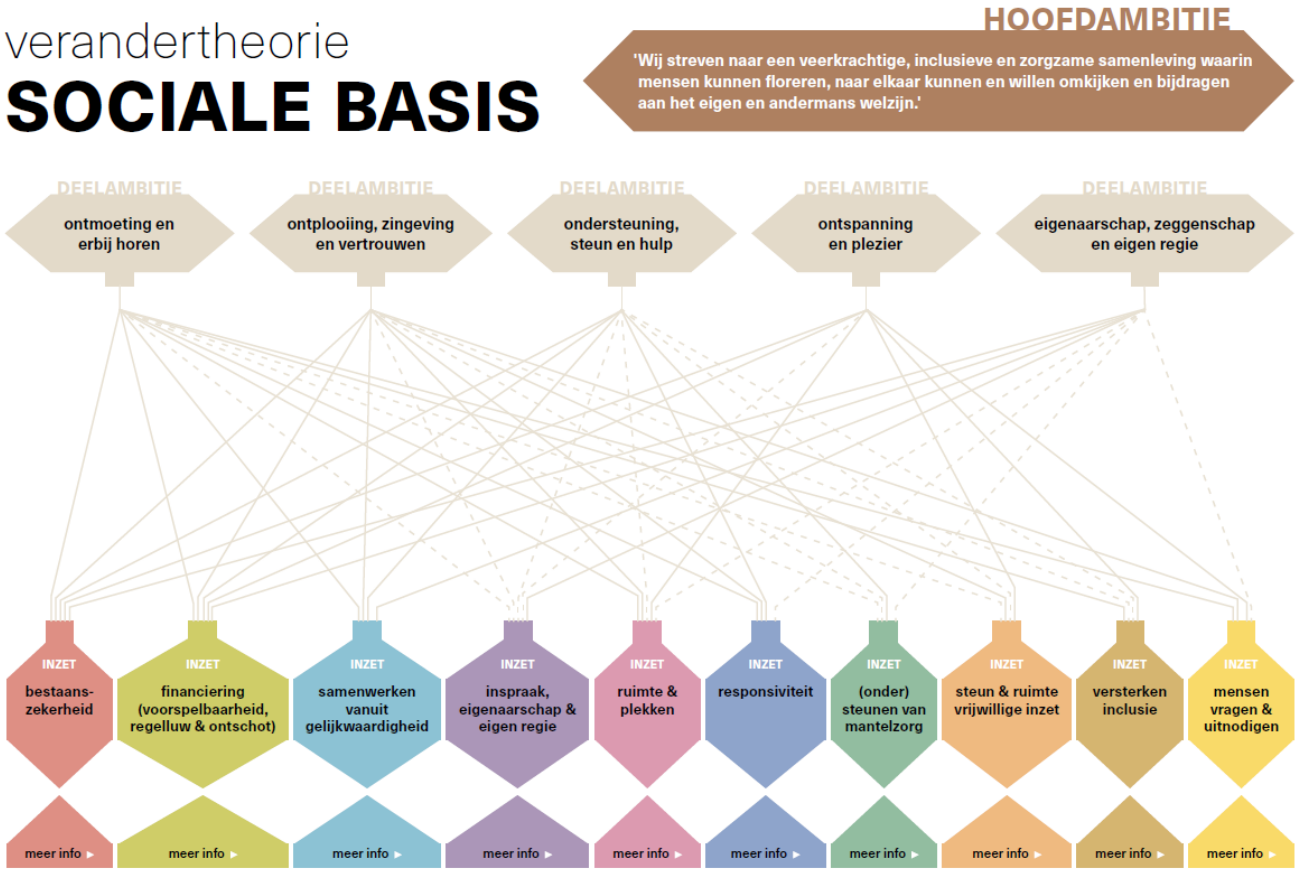
- **Samen doen**
- **Samen redzaam**
- **Samen Spraak**

Op basis van deze thema's zal de ontwikkelagenda van dit document jaarlijks vertaald worden in een uitvoeringsagenda. Daarin staat met inzet en tijd beschreven wat we elk jaar aan acties gaan doen om de sociale basis te versterken.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

Waar begin je als je de sociale basis wil beschrijven, als je (als gemeente) een ambitie wil formuleren, rol wil bepalen en inzetten op versterking van die basis? In oktober verscheen er een landelijke handreiking die ons hiervoor een duidelijke kapstok gaf: de publicatie van Movisie en het Verwey-Jonker instituut 'de sociale basis versterken, investering in de toekomst'[2]

Deze handreiking geeft de structuur, het kader en de theoretische onderbouwing om tot een ambitie te komen die op maat is voor onze gemeente.

De bovenstaande verandertheorie bestaat uit een hoofdambitie en is onderverdeeld in 5 deelambities die steunend zijn om de hoofdambitie te realiseren. Tot slot geeft de handreiking 10 bouwstenen die laten zien wat nodig is om de deelambities en daarmee de hoofdambitie te realiseren. Uit onderzoek is gebleken dat deze 10 bouwstenen helpend zijn om stappen te

[2] de sociale basis versterken, investeren in de toekomst. Verandertheorie en bouwstenen voor overheden en maatschappelijke partners'. (oktober 2024). Deze publicatie van Movisie en het Verwey-Jonker Instituut is tot stand gekomen in samenwerking met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, directie Maatschappelijke Ondersteuning, Sociaal Werk Nederland, MantelzorgNL, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Vereniging NOV, LSA Bewoners, de Nationale Jeugdcoalitie en de Associatie Wijkteams.

zetten richting het realiseren van de (deel)ambities en daarmee bijdragen aan het versterken van de sociale basis.

Aan de hand van dit kader en de structuur die het biedt zullen we een hoofdambitie formuleren, deelambities concretiseren en de Moerdijkse bouwstenen vullen. Dit doen we echter niet voordat in de volgende hoofdstukken wordt uitgelegd wat we onder de sociale basis verstaan en waarom we het van belang vinden om een ambitie te formuleren en daarop in te zetten.

Hoofdstuk 3: Wat is de sociale basis?

De term sociale basis wordt veel gebruikt, maar er is geen eenduidige definitie. Binnen onze organisatie gebruiken we ook termen die er veel op lijken, maar die vaak niet helemaal hetzelfde zijn. Denk aan termen als sociale samenhang, sociale verbinding, sociale cohesie, sociale participatie en sociale (infra) structuur. Kijken we buiten de muren van het gemeentehuis dan hebben we het over actieve bewoners, vrijwillige inzet, het verenigingsleven, gemeenschapshuizen enzovoort. Tijd voor meer verduidelijking.

In de meest basale vorm is de sociale basis:
Waar mensen zijn en zich tot elkaar verhouden.

Als we de term sociale basis toelichten aan onze inwoners dan gebruiken we graag de volgende omschrijving:
De sociale basis gaat over mensen. Het is het contact dat je hebt met je buren, de bezoekjes die je brengt aan de bibliotheek, de steun die je ontvangt van het mantelzorgsteunpunt of de vrijwilligersorganisatie. Het is de gemeenschap waar je bij hoort en je familie die wel of niet dichtbij voelt. Het is in ons dagelijks taalgebruik niet nodig om de sociale basis te noemen. Het is immers dat wat er al is: de contacten, relaties en verbindingen die je al dan niet hebt. Dit alles vormt samen de basis van je leven.[3]

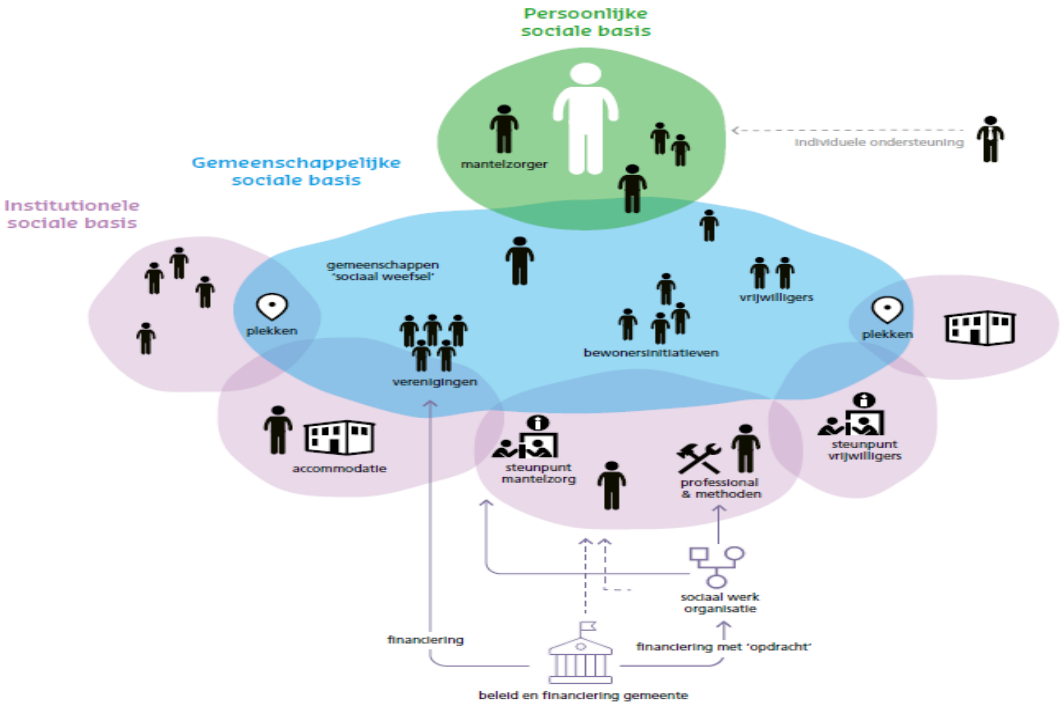
Om het concept van de sociale basis concreter en bruikbaarder te maken heeft Movisie samen met het Verwey-Jonker instituut op basis van onderzoek een indeling ontwikkeld die helpt te verduidelijken hoe verschillende partijen zich verhouden binnen de sociale basis.

Deze indeling verdeelt de sociale basis in drie onderdelen. Hieronder meer over deze verdeling en een aantal voorbeelden:

1. De Persoonlijke sociale basis:
   De inwoner en het eigen directe netwerk. Familie, vrienden, een goede buur.
2. De Gemeenschappelijke sociale basis
   Inwoners maken deel uit (of kunnen deel uitmaken van) van verschillende gemeenschappen. In een vereniging, in het buurthuis, in de stamkroeg, maar ook online.
3. De Institutionele sociale basis.
   Inwoners maken gebruik van collectieve voorzieningen en accommodaties om samen te (kunnen) komen. Fysiek in buurthuizen, bibliotheken, verenigingsgebouwen en op de relatie door contact met professionals zoals buurtwerkers, wijkagenten, woonconsulenten, jongerenwerkers.

[3] Mantelkracht, voorjaar 2024, uitgaven MantelzorgNL

In een visuele weergaven worden deze drie lagen duidelijker.

Van groot belang is te realiseren dat de sociale basis ontstaat vanuit de samenleving en dat deze in iedere kern of buurt anders is of kan zijn. De sociale basis is er al en inwoners zijn eigenaar hiervan, waar het gaat om de persoonlijke en gemeenschappelijke sociale basis.

In dit beleidskader wordt daarom onze wettelijke ondersteuningstaken in de persoonlijke sociale basis, zoals die er vanuit de onderdelen op de maatwerkvoorzieningen en arrangementen zijn in onder meer de jeugdwet, Wet maatschappelijke opvang, Participatiewet en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, niet behandeld. Het gaat om onze rol ten aanzien van de gemeenschappelijke sociale basis en de versterking hiervan. Het gaat om het collectief en niet om individuele inwoners, vanuit de wetenschap dat een sterk collectief een versterking van het individu kan betekenen.

Hoofdstuk 4: Waarom een ambitie voor de sociale basis?

In het vorige hoofdstuk is beschreven dat de sociale basis er altijd is en dat wij geen eigenaar zijn. Waarom vinden we het opstellen van een ambitie dan noodzakelijk?

De belangrijkste aanleiding om een ambitie op te stellen ligt in het besef dat een sterke sociale basis nodig is voor het goed uitvoeren van heel veel verschillende gemeentelijke taken (wettelijk en niet-wettelijk). Een sociale basis heeft bijvoorbeeld grote invloed op de kwaliteit van leven. Het doet er dus toe dat er in de kernen van de gemeente Moerdijk een sterke sociale basis is.

Een sterke sociale basis is niet vanzelfsprekend. Er zijn verschillende maatschappelijke ontwikkelingen die de sterkte van de sociale basis onder druk zetten.

Om een rol te kunnen spelen in het versterken van de sociale basis, is het nodig dat er binnen de eigen gemeentelijke organisatie hetzelfde beeld is bij die sociale basis. Dit beeld is in hoofdstuk 3 geschetst. Maar daarnaast hebben we ook een gezamenlijke ambitie nodig en een gezamenlijke aanpak. Dit vraagt bovenal om een gedragen motivatie dat we een rol hebben in de sociale basis en wat onze rol is in de sociale basis.

Al deze aspecten geven aanleiding om als gemeente een ambitie voor de sociale basis op te stellen. In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de verschillende redenen om een ambitie voor de sociale basis te hebben.

Wettelijke taken en afspraken

Gemeente zijn vanuit verschillende wetten en afspraken verantwoordelijk om de sociale samenhang, het sociale netwerk en het pedagogisch klimaat in wijken en buurten te versterken. Deze taken zijn onder andere terug te vinden in:

- Wmo2025
- De Jeugdwet
- Omgevingswet
- Wet Publieke gezondheid
- WOZO (Wonen en Zorg ouderen) akkoord
- IZA (Integraal Zorgakkoord)
- Hervormingsagenda Jeugd etc.

Vanuit GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) heeft de gemeente de verplichting om al deze (beleids)taken te verbinden in één definitie en ambitie voor de Sociale Basis. De ambitie is het startpunt om in samenhang een impuls te geven aan onze verschillende verantwoordelijkheden.

Noodzaak van een transformatie in het sociale domein[4]

De taken die in 2015 gedecentraliseerd zijn rond de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet, gaan uit van een overheid die individuele inwoners voorzieningen verstrekt als zij (met ondersteuning van het sociaal netwerk) niet zelfredzaam zijn.

Het ‘houdbaar’ houden van de uitvoering van deze wetten vraagt om een verschuiving. De focus verschuift naar gemeenschapszin en collectieven (groepen inwoners) die inhoud- en vormgeven

[4] Ambitie Sociale Basis Oss 2040. De kracht van samenleven in Oss.

aan zorg voor elkaar. Immers, veel problemen waar inwoners mee te maken krijgen, zijn collectieve vraagstukken die vragen om collectieve oplossingen. We hebben ook de overtuiging dat de hulp die inwoners zelf en samen met de mensen om hen heen organiseren, het best en meest duurzaam is. Een solide sociale basis en de verbindingen tussen inwoners onderling zijn dan ook een voorwaarde voor succes voor het realiseren van de transformatie opgaven in het sociaal domein.

Van het gericht zijn op zelfredzaamheid en eigen regie maken we de overstap om samenredzaamheid centraal te stellen. Deze samenredzaamheid versterkt de zelfredzaamheid uiteindelijk op een meer duurzame manier, dichtbij onze inwoners.

De maatschappelijke ontwikkelingen met gevolgen op de sociale basis

De sociale basis staat onder druk door onder meer de volgende maatschappelijke ontwikkelingen.

- Vergrijzing en toenemende ondersteunings- en zorgbehoefte. Het aantal ouderen neemt toe en mensen worden ook steeds ouder (dubbele vergrijzing);
- Verandering van de vrijetijdsbesteding. Mensen ondernemen meer activiteiten in een korter tijdsbestek dan voorheen.
- De kwaliteit en continuïteit van vrijwilligersorganisaties. Hoewel de tijd die mensen besteden aan vrijwillige inzet in uren gelijk blijft, is het percentage mensen dat zich vrijwillig inzet afgenomen. Er zijn dus relatief minder vrijwilligers.
- Toenemende druk op mantelzorgers. Dit werkt tweezijdig door; enerzijds hebben mantelzorgers minder tijd om sociale contacten te onderhouden en anderzijds kan door de mindere vrije tijd niet verwacht worden dat een mantelzorger zich actief inzet in andere sociale verbanden als vrijwilliger.
- Toenemende diversiteit in de herkomst en sociaal- en economische positie van inwoners.

Er zijn echter ook maatschappelijke ontwikkelingen te noemen die juist een positieve invloed hebben op de sociale basis.

- Er is een trend van nieuw collectivisme ontstaan. Mensen gaan meer opzoek naar een groep waarbij men zich thuis voelt en waartoe men wil behoren.
- De vergrijzing biedt ook kansen bij het invullen van het vrijwillig kader van verenigingen en voorzieningen, doordat een groep vanwege pensionering meer tijd heeft gekregen voor vrijwilligersactiviteiten.[5]

[5] Veel van bovengenoemde ontwikkelingen zijn terug te vinden in het Rapport beleid gemeenschapshuizen. Ontmoetingsfunctie in kernen, gemeente Moerdijk, 2023

Het belang van onze inwoners

Het is voor ieder mens zinvol om contact met anderen te hebben, mee te doen en zich te kunnen ontwikkelen. Een solide sociale basis helpt de meeste mensen een prima leven te leiden, voor zichzelf en anderen te zorgen en om te gaan met de hobbels in het leven. De zogenaamde Blue Zones laten het belang van een sociale basis goed zien: op vijf plekken in de wereld leven mensen langer en gezonder dan elders. Mensen die in één van deze plaatsen wonen, worden gemiddeld 90 tot 100 jaar, zonder medicijnen of invaliditeit. De Blue Zones hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Naast voeding zijn sociale cohesie, zingeving en bewegen in een omgeving die stimuleert om te bewegen belangrijke factoren. Oftewel een solide sociale basis.[6] Een aantal andere voorbeelden:

- Sociale cohesie en betrokkenheid bij de leefomgeving zijn factoren die stress-verlagend werken.[7]
- Sociale verbanden zijn net zo belangrijk voor de gezondheid als de individuele leefstijl. [8]
- De sociale basis heeft een pedagogische functie (‘it takes a village to raise a child’)

De noodzaak van één ambitie als gemeente

Oog hebben van een ambitie voor de sociale basis is niet nieuw in de gemeente Moerdijk. In eerdere strategische beleidsnota’s, zoals de Paraplunota Maatschappij, de Scan Mens en Maatschappij en de Omgevingsambitie spreken we al over het belang van de sociale (infra)structuur en sociale participatie. Ook zien we dit belang terug in beleidsnota’s, zoals de nota armoedebeleid, de cultuur- en erfgoednota, het Sport Akkoord en het rapport beleid gemeenschapshuizen.

Een eenduidige ambitie zorgt ervoor dat er integraliteit komt in het toekomstig opstellen en uitvoeren van beleid waarin de sociale basis een rol speelt. Dat is belangrijk want alleen op die manier weten onze inwoners wat ze van ons als gemeente mogen verwachten.

[6] Zie voetnoot 4
[7] Verkenning gezonde leefomgeving in kwetsbare wijken, Pharos, Platform31, IVO, in opdracht van ZonMW, februari 2023.
[8] Dahlgren en Whitehead, 2021.

Hoofdstuk 5: De ambitie voor de sociale basis

In dit hoofdstuk worden de hoofdambitie en deelambities op de sociale basis beschreven en toegelicht hoe we tot bepaalde keuzes zijn gekomen. Daarnaast bepalen we wat de gemeentelijke rol ten opzichte van de sociale basis is in de uitgangspunten die we gaan hanteren. Welke opdracht geven we onszelf als gemeente als we beleid ontwikkelen, opdrachten verstrekken en uitvoerende taken oppakken die de sociale basis van onze inwoners raakt.

Zoals we in hoofdstuk 2 aangegeven hebben is de handreiking 'de sociale basis versterken, investering in de toekomst' hierbij ondersteunend geweest, daarin wordt een mooie landelijke hoofdambitie geformuleerd. We hebben er echter toch voor gekozen om een aantal kleine aanpassingen te maken met elementen in taal die passen bij Moerdijk en eerder geformuleerde ambities.

Onze hoofdambitie:

"In de gemeente Moerdijk is er een sterke sociale basis. Dat zorgt voor samenredzaamheid en levendige kernen en wijken. Daar kent men elkaar, is men er voor elkaar en respecteert men elkaar."

Hieronder leggen we uit wat we hiermee bedoelen.

Waar onze gemeentelijk denken en doen was gericht op het individu en zelfredzaamheid ligt nu de nadruk op samenredzaamheid en de kracht van het collectief. Onze focus verschuift naar versterken van de mogelijkheden om samen oplossingen te organiseren zodat vervolgens niet één maar meerdere inwoners in staat zijn om meer duurzame manier zelfredzaam te leven.

Levendige kernen en wijken betekent gebiedsgericht werken. We sluiten aan bij de leefwereld van onze inwoners en erkennen dat iedere kern, iedere buurt uniek is en een eigen aanpak vraagt. Niet één plan meer voor iedereen, maar maatwerk waar dat nodig is.

Elkaar kennen. Onbekend maakt onbemind. Het tot elkaar verhouden betekent ook elkaar kennen. Naarmate 'bekende vreemden' elkaar vaker treffen, neemt de kans op 'alledaagse attentheid' en vriendelijkheid toe. Naarmate mensen elkaar beter kennen, zijn ze eerder bereid iets voor elkaar te doen (als dat nodig zou zijn).

Er voor elkaar zijn. Onderling naar elkaar omkijken en elkaar ondersteunen waar nodig.

Elkaar respecteren. We gaan respectvol met elkaar om en sluiten niemand buiten die als anders wordt gezien (sociale inclusie).

De Deelambities

De vijf deelambities zijn in geheel overgenomen uit de handreiking.

1. ‘Ontmoeting en erbij horen’
   Om iets te betekenen voor elkaar, moet je elkaar eerst ontmoeten. Om elkaar te ontmoeten zijn activiteiten, initiatieven en plekken nodig.

2. ‘Ontplooiing, zingeving en vertrouwen’
   De sociale basis stelt mensen in staat zich te ontplooien en te floreren.

3. ‘Ondersteuning, steun en hulp’
   Mensen helpen elkaar en steunen elkaar vanuit intrinsieke motivatie. In kleine en grote dingen.

4. ‘Ontspanning en plezier’
   De sociale basis biedt mensen ontspanning en plezier. Mensen doen dingen, alleen of samen, omdat zij dat leuk vinden en omdat het ontspanning biedt.

5. ‘Eigenaarschap, zeggenschap en eigen regie’
   De sociale basis is van mensen en gemeenschappen zelf. Zij hebben dus invloed en zeggenschap: over hun eigen leven, over de initiatieven die ze ontplooien, over hun inzet en buurt en over hoe de (lokale) overheid zich hiertoe verhoudt.[9]

Focus

Alle deelambities zijn belangrijk om dichter bij de hoofdambitie te komen. In de uitvoering is het wel belangrijk om focus aan te kunnen brengen. Als we moeten kiezen tussen tijd en inzet, waar starten we dan? Als we een keuze moeten maken dan springen de volgende drie deelambities eruit:
‘Ontmoeting en erbij horen’, ‘Ondersteuning, steun en hulp’, ‘Eigenaarschap, zeggenschap en eigen regie’

In Moerdijk noemen we dat **Samen Doen**, **Samen Redzaam** en **Samen Spraak**.

We verwachten dat met de inzet op deze deelambities ook een positief resultaat te halen op de overige deelambities ‘Ontplooiing, zingeving en vertrouwen’ en ‘Ontspanning en plezier’. Deze deelambities gaan meer over persoonlijke gevolgen bij het participeren in de sociale basis en bevinden zich ook niet direct in de invloedsfeer van de gemeente.

Onze rol binnen de sociale basis

Wij zijn geen eigenaar van de sociale basis maar hebben wel invloed daarop door bijvoorbeeld de manier waarop fysieke voorzieningen worden ingezet, maar ook door de opdrachten aan professionele organisaties, subsidies aan (informele) organisaties en ondersteunen van inwonersinitiatieven. Zowel positief als negatief. De gemeente heeft de mogelijkheid om de sterkte van de sociale basis te stimuleren. Maar de gemeente kan de sociale basis ook overvragen, overbelasten en afbreken. Denk aan een verdere verzwaring van de verantwoordelijkheden van mantelzorgers om zorgkosten te drukken. Deze instrumentele benadering heeft het risico in zich dat de mantelzorger wordt weggetrokken uit de gemeenschappelijke en persoonlijke sociale basis waarmee het eigen netwerk vervalt en niet kan worden aangesproken zodra de mantelzorger zelf uitvalt.

Sociale basis is voorwaarde voor succes
Wij zijn geen eigenaar maar ook geen opdrachtgever van de sociale basis. De sociale basis is voor de gemeente dan ook geen instrument dat naar wens ingezet kan worden om gemeentelijke taken uit te voeren. Beter is het om de sociale basis te zien als voorwaarde voor succes van ons handelen.

Als de sociale basis geen instrument is, maar het gaat over hoe onze inwoners onderling met elkaar omgaan, wat is dan onze rol? Hoe verhouden wij ons en waar kunnen wij een verschil maken?

Hieronder een reflectie op onze rollen binnen de 3 lagen van de sociale basis (zie hoofdstuk 3 voor de toelichting op deze 3 lagen en de voorbeelden).

<u>De persoonlijke sociale basis:</u>
Hier hebben wij geen rol als het gaat om het versterken van de sociale basis. Onze inzet binnen deze basis is niet gewenst en ook niet effectief. Hoe goed het gaat met de persoonlijke sociale basis is een reflectie van de gemeenschappelijke sociale basis en vice versa. Als bijvoorbeeld een mantelzorger de taken kan delen met anderen , dan kan hij/zij ook aangesloten blijven bij een vereniging en zich daar inzetten als vrijwilliger. Als er voldoende vrijwilligers zijn die een mantelzorger helpen bij zijn taken, dan heeft de mantelzorger ook voldoende ‘lucht’ om deze taken langer vol te houden.

<u>De gemeenschappelijke sociale basis:</u>
Hier hebben we een bescheiden, indirecte rol. Het initiatief, het eigenaarschap en de uitvoering ligt bij inwoners zelf. We nemen geen activiteiten over.
Maar soms werken wij zelf ook met vrijwilligers of helpen mee om sociale netwerken te bouwen vanuit onze rol in de institutionele sociale basis.

<u>De institutionele sociale basis:</u>
Hier hebben wij een duidelijke rol. Wij faciliteren en organiseren zowel fysiek (via accommodaties en buitenruimte) als in ondersteuning (bv. opdracht aan sociaal werk) de mogelijkheid voor inwoners om in de gemeenschappelijke basis activiteiten uit te voeren. Dat is een rol die inwoners maar moeilijk zelf kunnen oppakken en waar een overheid het verschil kan maken.

Hoe zit het met mantelzorgers en vrijwilligers met zorgtaken?
Een mantelzorger en de ondersteuning in de hulpverlening door vrijwilligers vormen een bijzondere vorm van inzet die wel thuishoort in de sociale basis en niet in de lijn van de

persoonlijke ondersteuning vanuit de gemeente. We leggen uit waarom. Hoewel de term “zorg” in de naam zit gaat het om de inzet door niet- professionals. De zorg die gegeven wordt komt uit de persoonlijke sociale basis (door mantelzorgers of vrijwilligers met een persoonlijke band met de hulpvrager) of vanuit de gemeenschappelijke sociale basis (vrijwilligers zonder persoonlijke band met de hulpvrager). Vanuit de institutionele sociale basis ondersteunen wij beide groepen door het steunpunt informele zorg en mantelzorg steunpunt te faciliteren.

Uitgangspunten voor de rol van de gemeente

We hebben nu verkend wat onze rol is in de 3 lagen van de sociale basis. Van belang is echter af te spreken hoe we ons verhouden tot de sociale basis. Het is noodzakelijk om een aantal uitgangspunten (spelregels) te formuleren waarin we als gemeente onszelf een opdracht geven hoe wij de sociale basis benaderen. Deze uitgangspunten zijn meteen onze ambitie op hoe wij als lokale overheid handelen ten aanzien van de sociale basis.

In Moerdijk pakken wij onze gemeentelijk rol op vanuit de volgende uitgangspunten:

1. De sociale basis is een voorwaarde voor succes.
   De sociale basis is geen instrument die de gemeente een opdracht kan geven of kan inhuren om beleidsresultaten te bereiken. De sociale basis is er door onze inwoners en is vaak bepalend voor het succes van gemeentelijke beleidsopgaven.

2. De sociale basis is er door de inwoners, de gemeente helpt mee om deze sterker te maken als de inwoner dit wil.

   De sociale basis is er al door contacten die onze inwoners zelf leggen. We kunnen de randvoorwaarden faciliteren om deze contacten te realiseren of te borgen, maar dat moeten we alleen doen als de inwoners dit van ons verwachten.

3. Ondersteunen van de sociale basis betekent vanuit de gemeenschap denken en doen.
   De inwoners staan centraal en we stellen ons op als een responsieve gemeente die luistert, meedenkt en handelt vanuit gelijkwaardigheid;

4. De sociale basis is niet overal hetzelfde en hoeft dat ook niet te zijn: Elke kern, wijk, organisatie, vereniging, inwoner is verschillend. In dit verschil zit de kracht.
   We sluiten aan bij de leefwereld van onze inwoners binnen onze gemeente. Maatwerk is de standaard.

5. Activiteiten van de gemeente zijn in lijn met de sterkte van de sociale basis.
   Als we als gemeente iets willen doen waar we de sociale basis bij nodig hebben dan doen we dat pas als we weten dat de sociale basis op die plek dat ook echt aankan. We waken voor overbelasting. De inwoner bepaalt hoe sterk de sociale basis is.

6. *We zijn ons continue bewust van onze rol en hoe deze effectief in te zetten.*
   Het versterken van de sociale basis is een dynamisch proces dat om flexibiliteit vraagt. Soms vraagt het veel inzet van de gemeente, soms minder. We blijven evalueren of we de goede dingen doen.

7. De Sociale basis heeft een eigen tempo en is niet maakbaar
   Dit betekent dat we als gemeente geen zaken overnemen, onnodig in stand houden of (te snel) ingrijpen. We respecteren en zijn bewust van het eigen proces van de sociale basis.

Als het gaat om het uitvoeren van gemeentelijke taken zijn deze uitgangspunten volgordelijk. We gebruiken deze uitgangspunten om onze aanpak stap voor stap te toetsen.

Voor initiatieven van inwoners die niet direct bijdragen aan gemeentelijke taken gebruiken we direct de uitgangspunten 6 en 7 (met een check op uitgangspunten 2 t/m 4).

Wat zien we in de praktijk als we deze uitgangspunten toepassen? Hieronder volgen twee voorbeelden, te weten een initiatief dat vanuit de gemeente start en een initiatief dat vanuit inwoners start.

<u>Gemeentelijke initiatief</u>
Vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning heeft de gemeente de taak om ondersteuning te verstrekken aan personen met chronische of psychosociale problemen ter bevordering van de zelfredzaamheid. In onze aanpak gaan we er van uit dat om echt zelfredzaam te zijn, er ook een stevige basis samenredzaamheid moet zijn. Eén van de instrumenten die we daarvoor in kunnen zetten is ontmoeting in een informele sfeer. Elkaar kennen als voorwaarde om iets voor elkaar te kunnen en willen betekenen.

De mogelijkheid voor ontmoeting is een instrument wat de gemeente kan organiseren. Maar de gemeente kan mensen niet dwingen om te komen en een positieve ontmoeting te ervaren. Dat eigenaarschap ligt bij de sociale basis. Om de gewenste resultaten uit de ontmoeting in een informele sfeer te halen is de sociale basis hier dus een voorwaarde voor succes (1).
De sociale basis is niet van ons (2) dus we gaan te ter plaatse het gesprek aan. We hebben zelf natuurlijk ook ideeën voor een aanpak. We luisteren goed naar de suggesties en ideeën van de sociale basis en staan open voor een (totaal) andere aanpak (3) het resultaat is immers het belangrijkst en maatwerk is altijd mogelijk (4). We vragen goed door of de ideeën ook goed uit te voeren zijn met beschikbare mensen in de buurt. We willen de sociale basis niet overvragen maar we willen ook graag resultaat (5).

Er ontstaan een tweetal scenario's die de aanwezigen als kansrijk zien. De aanwezige inwoners zien nog veel meer positieve mogelijkheden voor hun medebewoners maar gaan graag aan de slag om de ideeën uit te werken en nog meer mensen te benaderen voor hulp.
Wij geven als gemeente onze waardering voor alle inzet vanuit de inwoners. Het initiatief ligt nu bij hen. Maar, mochten ze ergens op vastlopen, dan staan wij altijd klaar voor hulp (6)
Wij plannen wel een volgende afspraak om met elkaar door te spreken wat de stand van zaken is. We zijn benieuwd hoe ver de inwoners tegen die tijd zijn gekomen (7).

<u>Initiatief inwoners</u>
In een kern in de gemeente Moerdijk ligt een wijk waar stuk groen wordt onderhouden op het C-Niveau[10] (Sober en natuurlijk). Dit is ook passend in beleid wat de gemeente heeft voor dit soort stukken groen.
Bewoners snappen waarom het nu het C-Niveau heeft. Om het stuk groen meer actief te kunnen gebruiken zouden ze het zelf graag op het A-Niveau (Hoogwaardig en representatief) willen hebben. Daarvoor willen ze graag zelf de handen uit de mouwen steken.
We maken met de initiatiefnemers afspraken om welk stuk groen het precies gaat. Om de initiatiefnemers op weg te helpen doneren we eenmalige gereedschap (6)
We spreken af dat wij het stuk groen op Niveau-C blijven onderhouden en dat de

[10] Er zijn 5 onderhoudsniveaus die landelijk worden gehanteerd door gemeenten. In Moerdijk werken we met de niveaus A, B en C. Meer hierover leest u op https://www.moerdijkbeheert.nl/

initiatiefnemers zelf het extra nodige onderhoud plegen (check op uitgangspunten 2 t/m 4). Wanneer en hoe de initiatiefnemers tot het A-Niveau komen is aan hen (7)

Hoofdstuk 6 Wat vinden onze inwoners?

In hoofdstuk 5 hebben we onze rol ten aanzien van de sociale basis uitgewerkt en uitgangspunten geformuleerd over hoe wij de sociale basis benaderen. Het beschrijven van onze rol en het formuleren van de zeven uitgangspunten is tot stand gekomen door een proces van afstemmen en spiegelen. Onderdeel van dat proces is de vraag hoe onze inwoners onze rol eigenlijk zien. Daarnaast wilden we ook graag een indicatie krijgen over de staat van de sociale basis.

Daarom hebben we in september/oktober 2024 een tweetal onderzoeken uitgevoerd. We hebben ons burgerpanel bevraagd en dezelfde vragenlijst ook openbaar gezet. In totaal hebben 558 mensen de vragenlijst ingevuld. Daarnaast hebben we 18 vrijwilligersorganisaties gevraagd om vanuit hun perspectief de vragenlijst in te vullen. We hebben al deze 18 vrijwilligersorganisaties ook persoonlijk gesproken om een verdere verdieping te krijgen op de antwoorden. De peiling onder vrijwilligersorganisaties hebben we gebruikt om te kijken of deze een afwijkend beeld laat zien van de inwonerspeiling.

In beide onderzoeken hebben we een differentiatie aangebracht in leeftijdsgroepen[11] om te zien of er verschil is in denken over de rol van de gemeente. Daarnaast zijn er vragen over de gemeenschappelijke basis gesteld waarbij rekening gehouden is met iemands woonkern.[12] Dit om te kijken of er verschillen zijn tussen de inwoners in de diverse woonkernen.

In dit hoofdstuk gaan we in op de resultaten van beide onderzoeken. Beide onderzoeken en resultaten zijn terug te vinden in de bijlagen.

Onze rol in de persoonlijke sociale basis volgens de respondenten

In figuur 1 is te zien dat met name het geven van advies en informatie en het geven van zorg en ondersteuning (als dit nodig is) volgens de respondenten de belangrijkste rollen in de persoonlijke sociale basis voor ons zijn. Er zijn binnen de antwoorden echter wel wat verschillen tussen de leeftijdscategorieën. Zo vindt bijvoorbeeld een kleine meerderheid van de leeftijdscategorie jonger dan 45 jaar, als enige leeftijdscategorie, dat wij een rol hebben bij het zorgen voor basisvoorzieningen.

Onze geringe rol in iemands persoonlijke sociale basis blijkt uit de beantwoording van onder andere vragen over waar iemand persoonlijke ondersteunings- en hulpvragen neerlegt. Dit is altijd eerst bij het eigen netwerk. Ook vindt een grote meerderheid dat wij geen rol hebben in het aanspreken van vrienden of familie om hulp of zorg te verlenen

Enkele quotes van de respondenten bij de vraag of de gemeente vrienden of familie moet aanspreken om hulp of zorg te verlenen:

‘de gemeente is er als vangnet en voor veiligheid. Ze mag van inwoners verwachten dat ze zo veel mogelijk zelf oplossen zonder gebruik te maken van gemeentelijke voorzieningen, en dat zelf te organiseren’

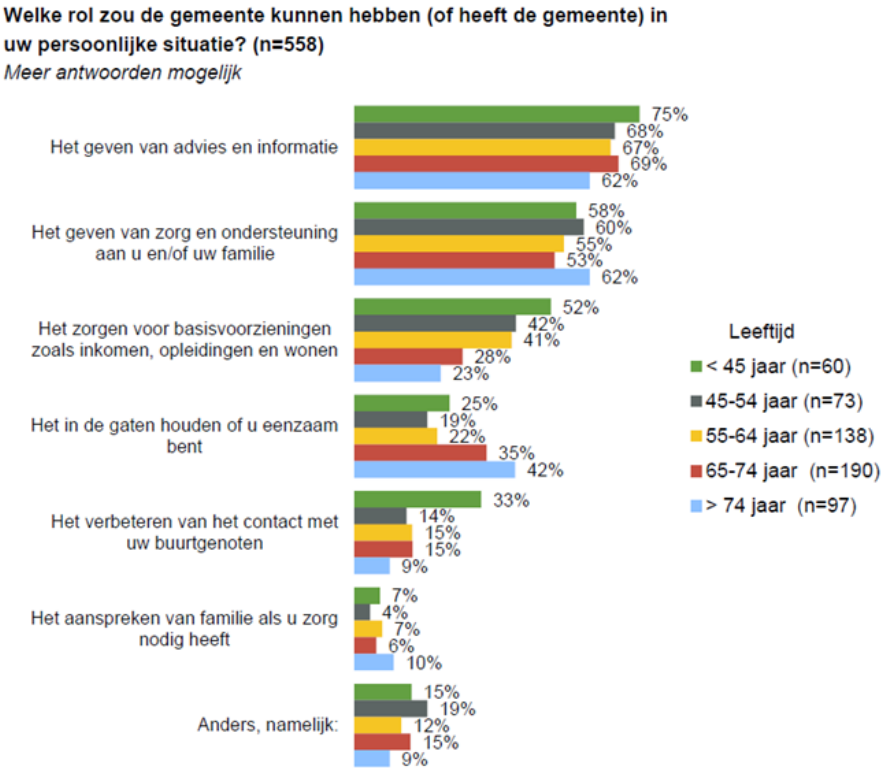
[11] Opgesplitst in de categorieën <45 jaar, 45-54 jaar, 55-64 jaar, 65-74 jaar en >74 jaar.

[12] Vooraf moeten wel worden aangegeven dat (gelet op de response) er alleen representatieve gegevens zijn verkregen over de 5 grote kernen van de gemeente Moerdijk. De overige 6 kernen vormen samen een categorie ‘overige kernen’.

‘ik vind dat als iemand bij de gemeente aanklopt voor hulp het stadium van familie/vrienden al is uitgeput. Hulp van de gemeente is echt van een andere orde dan hulp van familie/vrienden.’

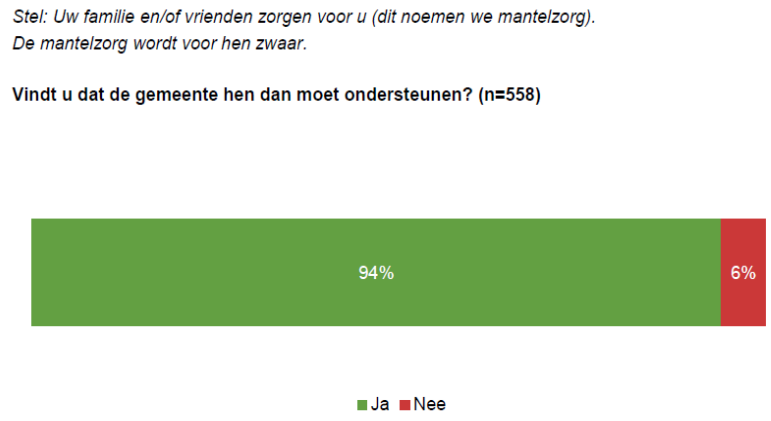
‘als je een goed verhouding hebt met familie vraag je dat zelf!!’

Figuur 1: gemeentelijke rollen in de persoonlijke basis, uitgesplitst in diverse leeftijdsgroepen.

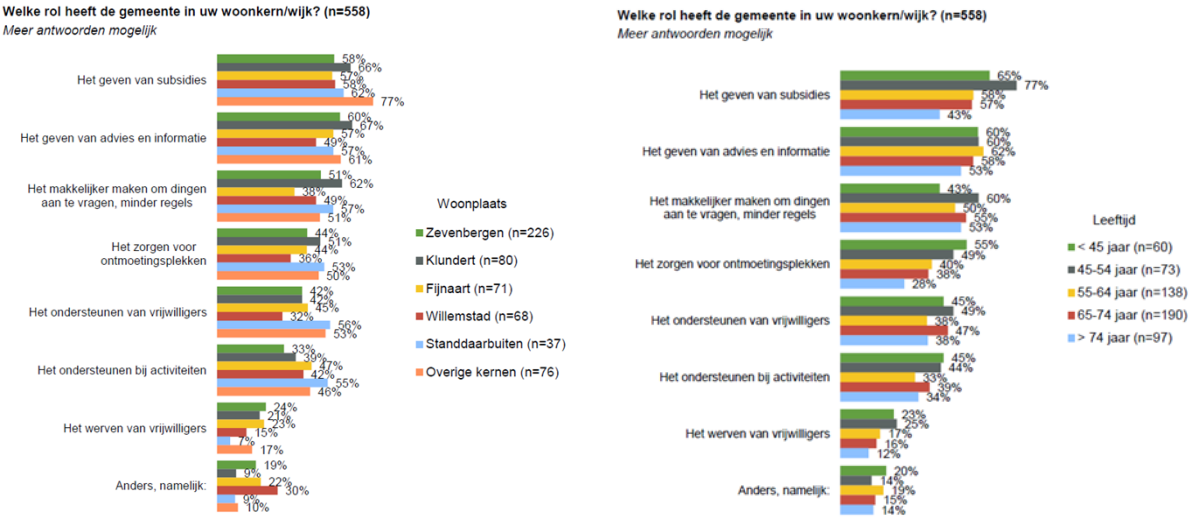
Een uitzondering hierop is de rol die ons wordt gegeven als een mantelzorger overbelast dreigt te worden.

Figuur 2: rol van de gemeente bij het ondersteunen van overbelaste mantelzorgers.

Onze rol in de gemeenschappelijke sociale basis volgens de respondenten

Figuur 3: de gemeentelijke rol in de gemeenschappelijke basis, uitgesplitst naar leeftijd en woonkern

In figuur 3 is te zien dat onze rol in de gemeenschappelijke sociale basis met name in het geven subsidie en het geven advies en informatie zit. Wel blijken er verschillen tussen de leeftijdscategorieën en de diverse woonkernen te zijn.

Als we de uitkomsten dan spiegelen met de uitkomsten van de verenigingenpeiling (figuur 4), dan zien we vergelijkbare uitkomsten.

figuur 4: vergelijking van de gemeentelijke rol in de gemeenschappelijke sociale basis tussen de inwonerspeiling (licht groen) en de verenigingenpeiling (donker groen)

Een tweetal verdiepende vragen over de gemeenschappelijke basis werden als volgt beantwoord. Als het gaat om het organiseren van activiteiten wil 7 op de 10 respondenten dat de gemeente zich richt op activiteiten waaraan iedereen mee kan doen (gemeenschappelijke sociale basis) in plaats van iemand persoonlijk te ondersteunen die niet mee kan doen. Een meerderheid is van mening dat de gemeente zich niet kan terugtrekken uit een woonkern/woonwijk, omdat er al voldoende activiteiten zijn.

De staat van de sociale basis

Aanvullend op de vragen naar de gemeentelijke rol, zijn er vragen gesteld die iets zeggen over de sociale cohesie en de sociale inclusie in onze gemeente.

Nagenoeg acht op de tien respondenten is van mening dat iedereen mag meedoen met gemeenschappelijke activiteiten in de woonkern/wijk

De respondenten zijn gevraagd naar voorbeelden van activiteiten in de woonwijk/kern waarbij iemand niet mee kon doen. 14% van de respondenten heeft op deze vraag antwoord gegeven. De meest genoemde voorbeelden gaan over een fysieke beperking in relatie tot het gebruik van de openbare ruimte of de ruimte waar het evenement plaatsvindt, financiële redenen, geen vervoer hebben en het hebben van een taalbarrière.

Nagenoeg een kwart van de respondenten geeft aan het (zeer) oneens te zijn met de stelling dat iedereen welkom is in de woonkern/wijk. Het is niet duidelijk of dit deel van de respondenten heeft geantwoord vanuit de emoties van een hechte gemeenschap of vanuit gevoelens voor uitsluiting van mensen. In onze interventies en activiteiten moet er in ieder geval rekening gehouden worden met dit sentiment.

Spiegeling, geen feit

Het onderzoek is een spiegeling om te kijken of de gemeentelijke ambitie in lijn liggen met de verwachtingen van onze inwoners. Het onderzoek biedt ons daarnaast ook aanknopingspunten die vragen om verdere verdieping. We zien verschillen tussen kernen maar ook in leeftijdsgroepen. Deze zijn vaak door de omvang van het aantal respondenten niet altijd representatief. Uit dit onderzoek halen we de rode draad dat de gemeentelijke ambitie past bij de verwachtingen van onze inwoners. Alle overige informatie is net zoals deze ambitie een eerste startpunt wat een vervolg krijgt.

Hoofdstuk 7 Onze ontwikkelagenda 2025-2030

Nu de eerste stappen zijn gezet om de gemeentelijke rol in de sociale basis te verduidelijken en een eerste toetsing is gedaan bij onze inwoners, is het tijd om de ontwikkelingen te schetsen waarop we gaan inzetten om de deelambities te realiseren.

In aansluiting op de belangrijkste drie deelambities (‘Meedoen en erbij horen’, ‘Ondersteuning, steun en hulp’, ‘Eigenaarschap, zeggenschap en eigen regie’) hebben we de agenda in drie hoofdthema’s opgedeeld, te weten: Samen Doen, Samen Redzaam en Samen Spraak. Eerder hebben we toegelicht dat deze drie thema’s de Moerdijkse vertaling is van de drie deelambities.

Om tot een ontwikkelagenda te komen hebben we de tien bouwstenen uit de verandertheorie gebruikt (zie hoofdstuk 2). Deze bouwstenen dragen immers aantoonbaar bij aan de deelambities en dus aan een sterke sociale basis. De bouwstenen zijn getoetst aan de Moerdijkse situatie; wat doen we al om op deze bouwstenen, wat willen we borgen en waar liggen er ontwikkelpunten. Dit heeft input gegeven voor de ontwikkelagenda.

Een aantal algemene randvoorwaarden voor de realisatie van de ontwikkelagenda is daarbij:

- De gebiedsgerichte en wijkgerichte aanpak is leidend.
- Een vertaling in de interne organisaties en in onze rol als opdrachtgever en/of samenwerkingspartner is noodzakelijk.
- De verbinding met de ambitie van de samenwerkingspartners op de sociale basis.
-

Samen Doen

Toelichting:

‘Om iets te betekenen voor elkaar, moet je elkaar eerst ontmoeten. Om elkaar te ontmoeten zijn activiteiten, initiatieven en plekken nodig. Binnen en buiten, fysiek en digitaal. Deze activiteiten, initiatieven en plekken zijn verwelkomend, je voelt je thuis en je voelt dat je erbij hoort. Hier komen betekenisvolle verbindingen tot stand.’

Wat vonden onze respondenten?

<u>Ontmoeten: activiteiten, initiatieven en plekken</u>

Afgerond vinden 4 op de tien respondenten dat verenigingen en inwoners genoeg organiseren in woonkern/wijk en dat de gemeente daarbij niet nodig is.

Ook is er geen meerderheid bij de respondenten dat vindt dat de gemeente een rol heeft in het zorgen voor ontmoetingsplekken. (Verhoudingsgewijs is er echter wel een kleine meerderheid voor deze rol te vinden in de leeftijdscategorie jonger dan 45 jaar).

<u>Iedereen is welkom en mag meedoen</u>

Afgerond vinden 6 op de 10 respondenten dat iedereen welkom is in de eigen woonkern/wijk. (22% is het (helemaal) oneens met deze stelling).

Daarentegen is 8 op de 10 respondenten het (helemaal) eens met de stelling dat iedereen mee mag doen met gemeenschappelijke activiteiten in de woonkern of wijk

Soms is de situatie zo dat iemand om een bepaalde reden niet mee kan doen, terwijl hij/zij welkom is en mee mag doen. De respondenten zijn gevraagd naar voorbeelden. Eén op de zeven

respondenten wist hier een voorbeeld te noemen. Deze gaan met name over een fysieke beperking in relatie tot het gebruik van de openbare ruimte of de ruimte waar het evenement plaatsvindt, financiële redenen, geen vervoer hebben en het hebben van een taalbarrière.

Als de gemeente ondersteunt bij een activiteit vindt een meerderheid van de respondenten dat dit een activiteit moet zijn waar iedereen aan mee kan doen en niet specifiek gericht op een groep die niet mee kan doen.

Onze grondhouding
Hoewel op de concrete vraag naar de gemeentelijke rol in het zorgen voor ontmoetingsplekken geen algemene meerderheid ons deze rol toedicht, wordt een terugtrekkende rol van de gemeente vanwege voldoende activiteiten in de kern/wijk niet wenselijk gevonden. Ontmoetingsplekken zijn wat ons betreft de linking pins in de sociale basis, om elkaar te leren kennen en gezamenlijke activiteiten te ondernemen. Dit kunnen fysieke maar ook digitale ontmoetingsplekken zijn. Een beperking van een inwoner (fysiek, mentaal of een gebrek aan vaardigheden) of het hebben van onvoldoende financiële middelen bij een inwoner mogen geen belemmering vormen om mee te doen.

Wat we moeten borgen:

- Het Sport Akkoord
- Beleid op cultuur- en erfgoed
- Beleid op bestaanszekerheid

Ontwikkelagenda 2025-2030:

agendapunten op het thema Samen Doen:
- Er is een agenda rondom het thema inclusiviteit, startend met bewustwording en (fysieke) toegankelijkheid;
- Er is een programma tegen eenzaamheid
- Subsidiemogelijkheden zijn bekend en toegankelijk
- Afspraken met uitvoeringsorganisaties in de sociale basis zijn gericht op langdurige samenwerking (continuïteit wordt geborgd).
- Er is gemeentelijke beleid op maatschappelijke accommodaties in lijn met de 7 uitgangspunten sociale basis (denk aan o.a. gemeenschapshuizen)
- Er is samenhang in de ondersteuning aan vrijwilligers(organisaties)

Samen Redzaam

Toelichting:

Mensen helpen elkaar en steunen elkaar vanuit intrinsieke motivatie. In kleine en grote dingen. Mensen zetten zich in voor de ander, voor iets of iemand die hen ter harte gaat. Zij worden herkend en erkend in hun eigenaarschap hiervan en worden niet beschouwd als onbetaalde medewerkers vanuit een instrumenteel belang. Zij worden gewaardeerd en, indien nodig, ondersteund door informatie, opleiding of door te ontlasten.'

Wat vonden onze respondenten?

Hulp vragen

Bij vragen over het volgen van een cursus, over vervoer, over opvoeden en moeite met rondkomen wordt altijd al eerste de familie geraadpleegd.

Een grote meerderheid vindt dat zijzelf familie en/of vrienden moeten vragen als er hulp nodig is en de gemeente aangegeven heeft dit van familie en/of vrienden te verwachten.

Mantelzorg:
Indien de mantelzorg die familie en/of vrienden geven te zwaar wordt dan zou de gemeente volgens de grote meerderheid (94%) hen moeten ondersteunen. In verhouding vinden respondenten <45 jaar het vaakst dat de gemeente mantelzorgers moet ondersteunen.

Vrijwilliger worden:
Inwoners die vrijwilliger willen worden stellen de vraag hoe ze dit kunnen aanpakken in eerste instantie bij mensen die ze kennen van de vereniging of club waar ze al bij horen. In tweede instantie vragen zij dit aan de gemeente.

Vrijwilligers ondersteunen en werven:
Er is geen meerderheid die van mening is dat de gemeente een rol heeft in het ondersteunen en werven van vrijwilligers. Deze meerderheid is er wel in sommige kernen.

Onze grondhouding
De gemeentelijke rol om samenredzaamheid mogelijk te maken lijkt klein. Een voorwaarde om samenredzaamheid buiten de persoonlijke sociale basis te realiseren is het investeren in het samen doen; het kennen van elkaar is voorwaarde om elkaar te helpen en te steunen. In onze gemeente zijn tal van ontmoetingsvormen met lichte ondersteuning voor hele specifieke groepen. Het is van belang om mee te werken aan het integreren van deze groepen op ontmoetingsplekken die voor iedereen toegankelijk zijn, zodat zorgvragers en zorgdragers meer in contact komen met elkaar. We hebben en nemen een rol in een passende ondersteuning aan mantelzorgers en vrijwilligers die anderen ondersteunen.

Wat we moeten borgen:

- Bestaande mantelzorgondersteuning
- Bestaande ondersteuning vrijwilligers(organisaties)
- Bestaande wijkgerichte aanpak (denk b.v. aan basisteam huizen van de wijk woon/welzijn/zorg)

Ontwikkelagenda 2025-2030:

Agendapunten op het thema Samen Redzaam: - We gaan uit van maatwerk als het gaat om samenredzaamheid - Onze mantelzorgondersteuning is voorbereid op de toekomst waarin een toename in het beroep op mantelzorgers wordt verwacht (o.a. door oplopende wachtlijsten zorg) - Vrijwilligers(organisaties) krijgen ondersteuning in kennis en kunnen als het gaat om samenredzaamheid.

Samen Spraak

Toelichting:

'De sociale basis is van mensen en gemeenschappen zelf. Zij hebben dus zeggenschap en invloed: over hun eigen leven, over de initiatieven die ze ontplooien, en over hun inzet en buurt, en over hoe de (lokale) overheid zich hiertoe verhoudt.' Wij zijn er voor de inwoners. We bepalen niet maar werken samen

Wat vonden onze respondenten?
De centrale vraag in de inwonerspeiling was welke rol de gemeente zou moeten hebben in de sociale basis. In de persoonlijke sociale basis werd de gemeente een rol toegedicht als het gaat om het geven van advies en informatie en geven van hulp en ondersteuning als dit nodig is. In de gemeenschappelijke basis heeft de gemeente een rol bij het geven van subsidies en ook bij het geven van advies en informatie.

Onze grondhouding
Wij zijn een luisterende, aanspreekbare, responsieve en samenwerkende gemeente. We werken samen vanuit het principe van gelijkwaardigheid. De leefwereld van de inwoners is leidend en niet de gemeentelijke systeemwereld. We werken vanuit verschillende samenwerkingscoalities, ook vanuit een connectieve samenwerkingscoalitie.[13] Waar mogelijk maken we de beweging van een uitvoeringsorganisatie naar een procesorganisaties.

Wat moeten we borgen:

- Het gebiedsgericht werken - Het gebruik van de participatieladder en participatiecanvas

Ontwikkelagenda 2025-2030

Agendapunten op het thema Samen Spraak:

[13] Zie het *Spectrum van Coalitievorming* - Martine de Jong (2014)
In de connectieve of netwerkgerichte coalitie wordt een ambitie neergelegd door één of enkele personen en dat drijft en beweegt anderen zich aan te sluiten, erop voort te borduren of er een eigen invulling aan te geven.

- *Binnen de organisatie hebben de juiste mensen de juiste vaardigheden om succesvol initiatieven van inwoners te ontvangen en inwoners bij opgaven van de gemeente te betrekken*
- *De organisatie is bekend met de 7 uitgangspunten van de sociale basis*
- *De organisatie is ontvankelijk voor initiatieven van inwoners*
- *De Gebiedstafels zijn de eerste ingang naar de gemeenschappelijke sociale basis in de betreffende kern*
- *Inwoners worden (financieel) gesteund om eigen initiatief samen met de gemeente op te pakken.*
- *Vanuit de informerende rol zorgt de gemeente dat inwoners dezelfde openbare informatie over hun leefomgeving hebben als de gemeente, voordat we in gesprek gaan*

Van ontwikkelagenda naar uitvoering

Op basis van de drie thema's (Samen doen, Samen redzaam en Samen Spraak) zal de ontwikkelagenda jaarlijks vertaald worden in een uitvoeringsagenda. Daarin staat met inzet en tijd beschreven wat we elk jaar aan acties gaan doen om de sociale basis te versterken.

Bijlagen

1. Onderzoek sociale basis burgerpanel 2024
2. Onderzoek sociale basis vrijwilligersorganisaties
3. Bouwstenen in één overzicht